

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Przewodniczący
Andrzej Jakubiak

DNI/WN/6135/8/4/11/PW

Warszawa, dnia 25 listopada 2011 roku

Banki pełniące funkcję depozytariuszy funduszy emerytalnych i inwestycyjnych

Komisja Nadzoru Finansowego realizując swoje ustawowe zadania nadzorcze zmierzające do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania, stabilności, bezpieczeństwa, przejrzystości rynku finansowego oraz zaufania do tego rynku, a przede wszystkim zapewnienia ochrony interesów uczestników rynku finansowego, pragnie wskazać na konieczność zagwarantowania przez Zarządy banków pełniących funkcję depozytariuszy funduszy emerytalnych i inwestycyjnych właściwego sposobu realizacji zadań unormowanych przepisami prawa. Chodzi tu przede wszystkim o identyfikację oraz eliminację ryzyk występujących w działalności statutowej podmiotów, których aktywa banki te przechowują na podstawie zawartych umów.

Komisja Nadzoru Finansowego pragnie podkreślić, iż banki – depozytariusze odgrywają ważną rolę na rynku finansowym. Prawidłowe funkcjonowanie oraz rzetelne wypełnianie powierzanych im zadań warunkuje bezpieczeństwo środków finansowych zgromadzonych w funduszach emerytalnych oraz funduszach inwestycyjnych, co w konsekwencji oddziałuje na stabilność całego rynku finansowego.

I. W zakresie pełnienia funkcji depozytariusza funduszy emerytalnych

Na gruncie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. *o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych*, bank - depozytariusz jest zobowiązany do zapewnienia zgodnego z przepisami prawa i statutem funduszu wykonywania obowiązków funduszu, przynajmniej przez stałą kontrolę czynności faktycznych i prawnych dokonywanych przez fundusz oraz doprowadzanie do zgodności tych czynności z przepisami prawa i statutem funduszu w każdym przypadku, który w jego ocenie stanowi naruszenie prawa, postanowień statutu funduszu lub powoduje, że interesy członków funduszu nie są należycie uwzględniane.

W opinii Komisji Nadzoru Finansowego sposób funkcjonowania właściwych komórek organizacyjnych banku odpowiedzialnych za realizację zadań depozytariusza powinien zostać zdefiniowany (zarówno na gruncie technicznym jak i osobowym) w taki sposób, aby

umożliwić właściwy poziom realizacji zadań o charakterze nadzorco – kontrolnym redukującym ryzyko utraty aktywów funduszu.

W kontekście przywołanych powyżej obowiązków spoczywających na banku pełniącym funkcję depozytariusza Komisja Nadzoru Finansowego przypomina, że w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działalności rzeczonoego banku, organ nadzoru podejmie działania nadzorcze przewidziane prawem w celu sanowania działalności depozytariusza. Wskazane działania organ nadzoru jest zobowiązany podjąć nie tylko w przypadku stwierdzenia naruszenia prawa, ale również w przypadku naruszenia interesu członków funduszu. W tej kategorii bezprawności potencjalnie mieszczą się różnorodne przypadki naruszeń. Chodzi tu przede wszystkim o konieczność zachowania odpowiedniego poziomu profesjonalizmu działania banku depozytariusza oraz przestrzegania powszechnie akceptowanych zasad etycznego wykonywania powierzonych zadań.

Identyfikując w toku prowadzonych czynności o charakterze nadzorco – kontrolnym nieprawidłowości w działalności banków – depozytariuszy, Komisja Nadzoru Finansowego pragnie zwrócić uwagę na powtarzające się sytuacje na rynku finansowym, w których podmiot odpowiedzialny za przechowywanie aktywów funduszy:

- nie uwzględnia przy wycenie instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy przepisu § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 marca 2004 r. w *sprawie szczegółowych zasad wyceny aktywów i zobowiązań funduszy emerytalnych*, szczególnie w odniesieniu do mało płynnych lub nie posiadających rynku wyceny instrumentów finansowych i dokonuje wyceny na podstawie nieadekwatnych cen wyceny nie oddających z żadnej mierze faktycznej wartości rynkowej danego papieru wartościowego,
- nie dokonuje weryfikacji otrzymanych od funduszy założeń metodologicznych do modeli wyceny instrumentów finansowych będących w posiadaniu danego funduszu oraz nie dokonuje okresowego przeglądu wspomnianych założeń metodologicznych (między innymi wysokości premii za ryzyko, sytuacji finansowej emitenta, zmienności cen instrumentu bazowego czy też aktualności terminowej struktury stóp procentowych), co w konsekwencji może powodować generowanie niewłaściwych wyników otrzymywanych z modelu wyceny, nie implementuje własnych (alternatywnych) modeli wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy niezależnych od narzędzi stosowanych przez fundusze,
- nie dokonuje weryfikacji możliwych i dopuszczalnych przepisami prawa poziomów zaangażowania funduszy w papiery wartościowe wyemitowane przez jednego emitenta lub podmioty powiązane,
- nie dokonuje weryfikacji wymogów warunkujących dopuszczalność poszczególnych lokat funduszu emerytalnego (np. w przypadku otwartych funduszy emerytalnych - poziom ratingu spółek notowanych poza granicami kraju) na gruncie ustawy, aktów wykonawczych czy też statutu funduszu.

II. W zakresie pełnienia funkcji depozytariusza funduszy inwestycyjnych

Zważywszy na przepisy ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o *funduszach inwestycyjnych*, Komisja Nadzoru Finansowego pragnie zwrócić uwagę, iż depozytariusz mając na względzie szeroko rozumiany interes uczestników funduszu, powinien działać w sposób niezależny od towarzystwa funduszy inwestycyjnych zarządzającego funduszem.

Zadaniem depozytariusza jest zapewnienie zgodnego z przepisami prawa i statutem wykonywania obowiązków funduszu, wynikających z ustawy o *funduszach inwestycyjnych*, co najmniej przez stałą kontrolę czynności faktycznych i prawnych dokonywanych przez fundusz oraz nadzorowanie doprowadzania do zgodności tych czynności z przepisami prawa i statutem funduszu.

Należy podkreślić, iż zadaniem depozytariusza jest ochrona szeroko rozumianego interesu uczestników funduszu w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków w zakresie zarządzania funduszem przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych.

Mając na uwadze realizowane czynności nadzorcze, Komisja Nadzoru Finansowego pragnie zwrócić uwagę na pojawiające się nieprawidłowości w wykonywaniu obowiązków depozytariusza, w szczególności na sytuacje, w których depozytariusz:

- nie dokonuje weryfikacji otrzymanych od funduszy modeli oraz metod wyceny składników aktywów, co w konsekwencji może powodować, iż wycena wartości danego składnika aktywów funduszu nie będzie przedstawiała jego wiarygodnie oszacowanej wartości godziwej,
- nie dokłada należytej staranności przy przeprowadzaniu weryfikacji wyceny wartości aktywów netto funduszu, co skutkuje występowaniem zdarzeń błędnej wyceny wartości aktywów netto funduszu,
- nie dokonuje weryfikacji możliwych i dopuszczalnych przepisami prawa poziomów zaangażowania funduszy w papiery wartościowe wyemitowane przez jednego emitenta, co prowadzi do działalności funduszu z naruszeniem ograniczeń inwestycyjnych wynikających z przepisów prawa lub statutu funduszu,
- nie dokonuje oceny dopuszczalności przedmiotu lokat funduszy inwestycyjnych, w świetle obowiązujących przepisów prawa oraz statutów funduszy, co skutkuje nabywaniem przez fundusz składników niedopuszczalnych jako przedmiot lokat dla danego funduszu,
- nie zawiadamia Komisji Nadzoru Finansowego o wszystkich przypadkach prowadzenia przez fundusz działalności z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa lub statutu funduszu,
- nie dokonuje regularnej kontroli terminowości rozliczania umów z uczestnikami funduszu.

Wykonywanie obowiązków spoczywających na depozytariuszu funduszu inwestycyjnego, w sposób zgodny z przepisami ustawy o *funduszach inwestycyjnych*, wymaga od podmiotu

pełniącego tę funkcję zapewnienia adekwatnych w stosunku do skali prowadzonej działalności zasobów. Depozytariusz powinien zwracać szczególną uwagę na odpowiednie przygotowanie merytoryczne pracowników wykonujących czynności związane z obsługą funduszy, w szczególności poprzez przeprowadzanie szkoleń pozwalających na aktualizację wiedzy na temat instrumentów finansowych dostępnych na rynku, ich dopuszczalności jako przedmiotu lokat funduszy, a także innych aspektów związanych z funkcjonowaniem funduszy inwestycyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe, Komisja Nadzoru Finansowego przypomina, iż w świetle obowiązujących przepisów prawa, bank depozytariusz odpowiada za wszelkie szkody wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania swoich obowiązków określonych w przepisach ustawowych. Odpowiedzialność depozytariusza nie może zostać wyłączona, czy też ograniczona. Ponadto, jeśli uczestnicy funduszu inwestycyjnego ponieśli szkody z tytułu niewłaściwego zarządzania funduszem, a depozytariusz jest podmiotem z grupy kapitałowej towarzystwa, domniemywa się, że świadomie zaniechał wykonania swoich obowiązków. Niezależnie od powyższego, organ nadzoru zwraca uwagę, że niezgodne z przepisami prawa oraz interesem członków funduszy, wykonywanie przez bank funkcji depozytariusza funduszy emerytalnych i inwestycyjnych, naraża bank nie tylko na określone sankcje finansowe i prawne, ale także na ryzyko utraty reputacji.

Z powierzeniem
PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
A. Jakubiak
Andrzej Jakubiak